

Třídní klima a koheze třídy – srovnání sportovních a nespportovních tříd

Zuzana Vítková

Bakalářská práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Zuzana VÍTKOVÁ**
Osobní číslo: **H09193**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Třídní klima a koheze třídy – srovnání sportovních a nespportovních tříd**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení pojmů z problematiky klimatu a koheze třídy, prostředků k rozvíjení vztahů mezi žáky a teoretických východisek z oblasti sociální pedagogiky.
Příprava metodiky výzkumné části.
Realizace kvantitativního výzkumu prostřednictvím dotazníku.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

HAYESOVÁ, Nicky. Základy sociální psychologie. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-909-5.

NAKONEČNÝ, Milan. Sociální psychologie. Praha: Academia, 2009. ISBN 978-80-200-1679-9.

CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

KRAUS, Blahoslav. Základy sociální pedagogiky. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-383-3.

ČAPEK, Robert. Třídní klima a školní klima. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-2742-4.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Martina Růžičková

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

30. listopadu 2012

Termín odevzdání bakalářské práce:

3. května 2013

Ve Zlíně dne 19. února 2013

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užit své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 30. 4. 2013

.....
.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíádně k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Práce pojednává o klimatu a kohezi třídy. V teoretické části jsou vymezeny základní pojmy vztahující se ke školní třídě, k faktorům ovlivňujícím klima třídy a ke třídě jako sociální skupině. Praktická část obsahuje kvantitativní výzkum, zaměřený na porovnání klimatu třídy z pohledu žáků a na srovnání soudržnosti ve třídách sportovních a nesportovních.

Klíčová slova: klima třídy, koheze třídy, komunikace, vztahy ve třídě

ABSTRACT

The work describes the climate and cohesion of the class. In the theoretical part the basic concepts related to the classroom , the factors affecting the school climate and to the class as a social group. The practical part contains quantitative research aimed at comparing the climate class for students to compare and cohesion in the classroom and unsportsmanlike sport .

Keywords: class climate , class cohesion , communication , relationships in the classroom

Poděkování:

Děkuji Mgr. Martině Růžičkové za odborné vedení, podporu, trpělivost a pochopení při vedení mé bakalářské práce. Zároveň bych také ráda poděkovala vedení základních škol, které mně umožnily provedení kvantitativního výzkumu. Děkuji své rodině za podporu při psaní bakalářské práce.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 KLIMA TŘÍDY	12
1.1 DEFINICE KLIMATU TŘÍDY.....	12
1.2 ÚČASTNÍCI OVLIVŇUJÍCÍ KLIMA TŘÍDY.....	13
1.2.1 UČITEL JAKO SPOLUTVŮRCE KLIMATU TŘÍDY	13
1.2.2 ŽÁK JAKO SPOLUTVŮRCE KLIMATU TŘÍDY.....	15
2 TŘÍDA JAKO SOCIÁLNÍ SKUPINA	17
2.1 SPECIFIKACE SPORTOVNÍ A NESPORTOVNÍ TŘÍDY	18
3 VZTAHY VE TŘÍDĚ	20
3.1 VZTAH UČITEL - ŽÁK.....	20
3.2 VZTAH ŽÁK - ŽÁK	22
4 KOMUNIKACE VE TŘÍDĚ	24
4.1 ODBORNÁ KOMUNIKACE	26
4.2 SOCIÁLNÍ KOMUNIKACE.....	26
5 KLIMA ŠKOLY	27
II PRAKTICKÁ ČÁST	29
6 VÝZKUM	30
6.1 CÍL VÝZKUMU	30
6.2 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU	30
7 CHARAKTERISTIKA ŠKOL	31
7.1 1. ZŠ EMILA ZÁTOPKA, ZLÍN	31
7.2 8. ZŠ MALENOVICE, ZLÍN	31
8 POPIS SBĚRU DAT	33
8.1 VÝZKUMNÝ SOUBOR.....	33
8.2 METODY SBĚRU DAT.....	33
8.2.1 DOTAZNÍK – ČÁST I.	33
8.2.2 DOTAZNÍK – ČÁST II.....	34
9 ZPRACOVÁNÍ DAT	36

9.1 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKU - ČÁST I.....	36
9.1.1 VZTAHY MEZI SPOLUŽÁKY	36
9.1.2 ATMOSFÉRA MEZI SPOLUŽÁKY	38
9.1.3 UČITELOVA POMOC A ROVNÝ PŘÍSTUP UČITELE K ŽÁKŮM.....	41
9.2 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKU - ČÁST II.....	44
9.3 KVANTITATIVNÍ VÝZKUM - SHRUTÍ	46
ZÁVĚR	48
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	49
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	51
SEZNAM GRAFŮ	52
SEZNAM PŘÍLOH.....	53

ÚVOD

Člověk je sociální bytostí, vstupuje do světa ostatních lidí na základě uskutečněné biologické náhody jako jedinec, který se rodí jako individuum a stává se osobností. Nabývá idejí o věcech a lidech, které tvoří jeho obraz světa (Lašek, 2001, s. 3).

Vstupem do školy získává dítě na dlouhou dobu novou roli, roli žáka a do jeho světa přichází i nová autorita – učitel.

Zpočátku se jedná o formální vztah, kdy je dítě na základě zákona o školní docházce do základní školy, kterou si již dnes rodiče mohou vybrat dle svého uvážení.

Specifickými třídami jsou pak třídy specializované, do kterých přicházím děti nikoli z formálních důvodů (např. podle místa bydliště), ale kam jsou zařazovány podle výběrových kritérií – např. třídy matematické, s rozšířenou výukou jazyků nebo třeba třídy sportovní.

Zde může již vědomí výběru na dítě působit jistou výlučností a klima v těchto třídách může být rozdílné, jak co do vytváření, prožívání, tak i dopadu na psychiku dítěte (Lašek, 2001, s. 8 – 9).

Ve své bakalářské práci bych se chtěla věnovat otázce klimatu třídy – faktory působící na klima ve třídě a ovlivňování klimatu ve třídě a koheze (soudržnost) třídy. Pokusím se porovnat klima ve sportovních a nespportovních třídách.

Klima třídy z velké části ovlivňuje úspěšnost vyučování, průběh vyučování a vztahy ve třídě, jak mezi žáky samotnými, tak mezi žáky a učitelem. Pokud se děti do školy těší, pak je z největší pravděpodobností vše v pořádku, klima třídy je příjemné, žáci se ve své třídě cítí dobře. Pokud tomu tak je, pak dosahují žáci lepších studijních výsledků. I pro učitele je práce v takové třídě příjemnější a radostnější.

Cílem mé práce je zjistit stav klimatu u vybraných tříd. Zaměřila jsem se na soudržnost třídy z pohledu žáků a na zjištění, zda má vliv na soudržnost třídy také fakt, že žáci ve sportovních třídách spolu kromě vyučování tráví také spoustu svého volného času.

V teoretické části jsem se zabývala utvářením klimatu třídy a faktory působícími na klima ve třídě a vymezení pojmů, které s tímto tématem souvisí.

Budu se věnovat také učiteli a jeho kompetencím. Tomu, jak přispívá nebo jak by mohl přispívat k utváření pozitivního klimatu a jak velkou pozornost učitelé klimatu ve třídě věnují.

Další z důležitých faktorů ovlivňujících třídní klima je také komunikace mezi žáky navzájem a také mezi žáky a učitelem.

V jedné z kapitol jsem se věnovala třídě, jako sociální skupině. Každá třída je vlastně sociální skupinou, ve které probíhají různé interakce. Věnovala jsem se však pouze vztahům mezi žáky navzájem a mezi žáky a učitelem, neboť ty mě vzhledem ke zvolenému tématu zajímaly nejvíce.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 KLIMA TŘÍDY

Jestliže hovoříme o třídním klimatu, všichni máme pravděpodobně představu o tom, jaké by mělo asi správně být. Ale co je vlastně třídním klimatem míněno? Na vyučovací proces má klima třídy obrovský vliv. Ovlivňuje výsledky žáků při vyučování. Je důležitou součástí při rozvíjení vzájemných vztahů mezi žáky.

Každá třída má své specifické klima. To je ovlivněno mnoha faktory např. počtem žáků, složením žáků (počet dívek a chlapců), uspořádáním třídy, náladou učitele, jak třída na žáky působí, když vejdu, barevností, výzdobou třídy a rozvržením prostoru atd.

Třídní klima označuje jevy dlouhodobé, typické pro danou třídu a daného učitele po několik měsíců či let.

Klima třídy je velmi obtížně měřitelné. Nelze ho uchopit a přesně popsat. V každé třídě je naprosto odlišné a specifické.

Soudržnost neboli koheze třídy není ve školní třídě samozřejmá. Upevňuje se s tím, jak si mezi sebou žáci utváří vazby, navazují přátelství a vzájemně se poznávají. Koheze třídy má vliv na celý vyučovací proces a určuje také sílu vztahů mezi žáky. Ovlivňuje vzájemné působení ve třídě a tím i celkové klima třídy.

1.1 Definice klimatu třídy

„Klima třídy je sociálně-psychologická proměnná, představující dlouhodobější sociálně-emocionální naladění, zobecněné postoje a vztahy, emocionální odpovědi žáků dané třídy na události ve třídě. Rozlišuje se klima aktuální (fakticky existující) a klima preferované, které si žáci a učitelé přejí.“ (Průcha, Walterová, Mareš 2008, s.100)

Podle Průchy (2002) jsou pro klima třídy důležité tyto faktory:

fyzikální faktory – osvětlení, prostorové dispozice, konstrukce nábytku, barvy stěn

psychosociální faktory – stabilní – trvalejší sociální vztahy – klima třídy

- proměnlivé – krátkodobé vztahy (např. při konfliktu) – atmosféra ve třídě

Klima je např. v meteorologii dlouhodobý stav počasí. Tím je odlišné klima třídy od atmosféry ve třídě. Atmosféra je totiž pouze krátkodobá, situační. Tzn., například v případě konfliktu se oblíbený žák postaví na jinou stranu než by všichni ostatní očekávali, jeho sympatie poklesnou, ale vzhledem k tomu, že je dlouhodobě oblíben, brzy se na vše zapomene a vše se vrátí do „normálu“.

„Třídní klima je souhrn subjektivních hodnocení a sebehodnocení vnímání, prožitků, emocí a vzájemného působení všech účastníků, které v nich jako ve spolutvůrcích a konzumentech vyvolávají edukační i jiné činnosti v daném prostředí“. (Čapek, 2010, s.13)

1.2 Účastníci ovlivňující klima ve třídě

Klima třídy společně vytvářejí všichni žáci navštěvující danou školní třídu, učitelé vyučující třídu. Velký vliv na klima ve třídě mají také skupiny žáků, na něž se třída zpravidla člení, ale také jedinci stojící mimo tyto skupiny. Klima ve třídě ovlivňuje částečně také klima školy a nepřímo také rodiče žáků.

1.2.1 Učitel jako spolutvůrce klimatu třídy

Termínem učitel označujeme člověka, který soustavně odborně vychovává a vzdělává děti. Učitel může být rozhodující složkou ve výchovném procesu. Jeho úkolem je pečovat o tělesný, rozumový, citový a mravní rozvoj vychovávaného (Grecmanová, Holoušková, Urbanovská, 2002, s. 164).

Učitel může přispět velkou měrou na vytvoření klimatu ve třídě. Souvisí to hlavně s jeho osobností. Vztah žák učitel je vztah, který ovlivňuje průběh i výsledek učitelova vyučování, žákova učení se, kvalitu spolupráce mezi učitelem a žákem a také emocionální a motivační aspekty výchovy.

Všichni si uvědomujeme, že každý učitel je úplně jiný. Každý z učitelů se jinak chová, má jiné návyky, jiné vyučovací metody. Svým přístupem však může působit na žáky buď příznivě a žáci budou mít velmi rádi jeho hodiny a předměty, které vyučuje a budou si jeho výklad dlouho pamatovat nebo nepříznivě a to znamená, že z hodin takového učitele si žáci nebudou časem pamatovat nic než to, že je vyučování nebavilo a často se jeho hodinám snažili vyhnout.

Správný učitel by měl klást nárok na vývoj celé žákovy osobnosti tzn. nejen na stránku rozumovou, ale také na tu tělesnou a mravní.

Zároveň také všichni učitelé vědí, že se každá třída chová ve vyučování jinak. Jinak se chová také o přestávce. Vyučování stejného učiva probíhá odlišně i u paralelních ročníků, protože každá třída má své zvláštnosti a odlišnosti, ať tam vyučuje jakýkoli učitel.

„Učitel je jedním ze základních činitelů vzdělávacího procesu, profesionálně kvalifikovaný pedagogický pracovník, spoluodpovědný za přípravu, řízení, organizaci a výsledky tohoto procesu“. (Průcha, Walterová, Mareš, 2003, s. 261)

Podobně jako žák, také učitel by se měl zdokonalovat v některých dovednostech – kompetencích. Mít kompetenci znamená, že v našem případě je učitel vybaven celým složitým souborem dovedností, vědomostí a postojů, díky kterým může úspěšně zvládnout úkoly a situace, do kterých se při výuce dostává (Švec, 1998, s. 78 – 81). Do kompetencí učitele se řadí spousta věcí. Já se však budu zabývat pouze těmi, které jsou důležité pro ovlivňování klimatu a soudržnosti třídy.

- sociální kompetence učitele:

- naslouchání
- empatie
- akceptování osobnosti žáků
- tolerování odlišností
- asertivita
- trpělivost
- sebedůvěra
- nestranné řešení konfliktů

- komunikační kompetence učitele:

- verbální komunikace (plynulost řeči, frázování, barva hlasu, rychlost projevu, hlasitost projevu, umět se vyhnout monotónnosti)

- neverbální komunikace – tzv. mimoslovní (mimika obličeje, doteky, postoj a držení těla, gesta, pohledy, úprava zevnějšku)

- organizační kompetence učitele:

- dovednosti didaktické
- řízení a vedení vyučování
- hodnocení žáků
- řízení a vedení hodiny
- plánování a příprava hodiny
- motivace žáků

Kromě těchto kompetencí ovlivňují chování a jednání učitele a výchovu dětí také podmínky, které Čáp a Mareš (Čáp, Mareš, 2001, s. 313) uspořádali do pěti skupin:

- vlastnosti a zkušenosti vychovávajících
- širší sociokulturní podmínky
- vzájemné vztahy a interakce mezi vychovávajícím a vychovávaným
- události a změny v podmínkách v nejbližším prostředí dítěte
- vlastnosti a zkušenosti vychovávaných dětí

1.2.2 Žák jako spoluvůrce třídního klimatu

Vztahy mezi žáky ve třídě do značné míry ovlivňují klima a soudržnost třídy. Zvláště u starších žáků mohou být největší motivací proč vstát a jít do školy.

Každé dítě přichází do školy se zkušeností z rodiny nebo z mateřské školy. Již od narození navazujeme vztahy pozitivní či negativní s různými lidmi a učíme se sociálnímu chování a vnímání.

Na začátku školní docházky se většina dětí ve třídě nezná. Jsou postaveny před fakt, že od nynějška jsou součástí celku a se svými spolužáky se budou setkávat denně a často i několik let. Z toho důvodu je nutné, aby se začlenili do kolektivu a vytvořili si mezi sebou co nejpříjemnější vztahy.

Vágnerová (2002, s. 258-261) uvádí, že mezi žáky dochází k těmto typickým způsobům chování:

- napodobování
- žalování
- předvádění se a vytahování
- sdílení
- posmívání
- podlézání
- vnucování se
- agresivní chování
- podpora a pomoc

2 TŘÍDA JAKO SOCIÁLNÍ SKUPINA

Třída je důležitou sociální skupinou v životě žáka. Vedle rodiny je nejvýznamnější skupinou, která ovlivňuje proces socializace jedince. Usnadňuje dítěti přechod z rodiny do širšího společenského prostředí. Pomáhá dotvářet osobnostní rysy dítěte a posílit sociální identitu jedince.

Školní třída = malá sociální skupina

- tvoří ji zpravidla 25 – 30 dětí
- intenzivní setkávání se členy skupiny
- děti sdílejí společný úděl žáků
- musí dodržovat stejná pravidla a plnit stejné povinnosti
- pocit sounáležitosti

Školní třída je vytvořena jako formální skupina s přesně danou formou a dobou existence.

V každé třídě se vytváří také neformální skupiny – na základní škole se většinou dělí dívky od chlapců, velkou roli hrají společné záliby, blízkost bydliště atd. Tyto podskupiny jsou tvořeny žáky, kteří se spolu více přátelí a jsou si bližší.

Podle Kašpárkové (2010, s. 58 – 59) je vytváření skupin ve třídě velmi důležité z hlediska školní úspěšnosti žáků. Skupiny mohou vznikat formálně – určuje je učitel nebo organicky – vytváří si je sami žáci, podle jejich vzájemné blízkosti.

Postavení jedince ve skupině je dáno tím, zda je ostatními členy skupiny přijímán či odmítán.

„Základní funkcí malých skupin je, že člověku umožňují uspokojování jeho sociálních potřeb a členství v pracovních skupinách je přirozenou životní situací. Skupina poskytuje svému příslušníku nejen určitá uspokojení, ale také srovnávací rámec pro jeho postoje a jednání, utváří jeho pojetí „sociální reality“ a jeho sociálních rolí.“ (Nakonečný, 2009, s. 387)

Každá skupina má své vlastnosti. Řezáč uvádí např. tyto:

- neměnnost členů a jejich pozic
- pevnost a stálost vztahů
- integrace – začlenění jedinců
- stabilita podle času
- zaměřenost – orientace podle jejího cíle atd.

Školní třída by mohla být nazvána také tzv. vrstevnickou skupinou. Tuto skupinu charakterizuje věková, ale většinou také názorová blízkost. Vyznačuje se bezprostředními kontakty a silným pocitem příslušnosti ke skupině.

„V období mezi 8. - 10. rokem věku začíná potřeba sdružování narůstat, objevují se počátky spolupráce. Tyto dětské party mají již poměrně pevnou vnitřní vazbu, vlastní systém hodnot a norem a jistý systém sociální kontroly se specifickými sankcemi. Jejich členové prožívají silný pocit solidarity a příslušnosti.“ (Kraus, 2008, s. 88)

2.1.1 Specifikace sportovní a nespportovní třídy

V listině základní práv a svobod České republiky je stanoveno, že školní docházka je povinná po dobu, kterou stanoví zákon.

V praxi to znamená, že navštěvovat základní školu je povinnost. Rodiče si můžou sami zvolit, do jaké školy děti zapíší. V prvních a druhých ročnících navštěvují žáci třídy, které mají daný učební plán a v rámci vyučování, nemají rozšířenou výuku tělesné výchovy. Školy však nabízí spoustu zájmových kroužků, které jsou zaměřeny na sport. Existuje u nás několik základních škol, které již většinou od 3. ročníků mají tzv. sportovní třídy, ve kterých je rozšířená výuka tělesné výchovy a záleží pouze na rodičích a žácích, zda budou chtít do takové třídy chodit.

Veškeré pohybové aktivity žáků nesportovních tříd jsou dle Školního vzdělávacího plánu uskutečňovány během tří vyučovacích hodin týdně a náplň hodiny je zcela v kompetenci vyučujícího učitele.

Pohybové aktivity žáků sportovních tříd jsou rozděleny na tři vyučovací hodiny tělesné výchovy, dvě vyučovací hodiny sportovní přípravy, která odpovídá žákem zvolenému sportu a tři dvouhodinové sportovní tréninky.

Tematické plány sportovní přípravy a tréninku jsou připravovány a zajišťovány kvalifikovanými trenéry příslušných sportovních klubů.

Rozdíl mezi sportovní a nesportovní třídou spočívá právě v rozdílném přístupu k pohybu žáků. Žáci sportovních tříd mají přizpůsoben rozvrh hodin tak, aby se mohli účastnit tréninků. Co se týká zvládnutí učiva a učebního plánu, ten je ve sportovních i v nesportovních třídách stejný.

3 VZTAHY VE TŘÍDĚ

3.1 Vztah učitel – žák

Vztah žák učitel je vztah, který ovlivňuje průběh i výsledek učitelova vyučování, žákova učení se, kvalitu spolupráce mezi učitelem a žákem a také emocionální a motivační aspekty výchovy.

Podle Čápa a Mareše (2001) je vztah učitel-žák determinován:

- obecně sociálními rolemi a statusy z nich vyplývajícími
- konkrétními zvláštnostmi jak učitele, tak i žáka – pohlavím, věkem, postoji, očekáváním, osobnostními rysy atd.
- zvláštnostmi jejich vzájemného působení
- zvláštnostmi vyučovacího předmětu a učiva
- délkou frekvencí vzájemných setkávání
- možnostmi hlouběji se poznat
- preferováním určitého chování

Jakmile vejde učitel poprvé do nové třídy, pravděpodobně si okamžitě utváří první dojem. Je obecně známé, že když se s někým poprvé setkáváme, vybíráme si z toho, co vnímáme určité informace ve snaze rychle si vytvořit nějakou charakterizaci dané osoby. Snažíme se totiž odhadnout, jak se máme k dané osobě chovat a jaké chování máme očekávat od ní. Spravedlivější by jistě bylo, svůj úsudek oddálit a nějakou dobu počkat než si utvoříme na daného jedince názor, ale bohužel to v praxi málo kdo dokáže. A výjimkou nejsou ani učitelé. Při prvním setkání hrají roli obvykle takové faktory jako účes, oblečení, gestikulace, výraz tváře a také dosavadní prospěch a pověst, která jednotlivé žáky provází. Je velmi jednoduché přistoupit k rychlému zaškatulkování žáka, ale mnohem složitější a mnohem více snahy vyžaduje pokusit se žáka poznat a udělat si sám vlastní úsudek.

Podle Pettyho (2004, s.76 – 78) by předpojatosti učitelů nebyly tak podstatné, kdyby nepůsobily na to, jaké výkony učitel od žáka očekává. Očekávání učitele žáka velmi ovlivňuje.

Zkrátka pokud se učitel domnívá, že žák je dobrý, bude se žák pravděpodobně zlepšovat, ale pokud se učitel domnívá, že žák je špatný, bude se žák pravděpodobně zhoršovat. Po-
malejším žákům se totiž podle výzkumů dostává méně času a pomoci při řešení úkolů, zodpovídání otázek. Jsou více kritizováni a méně chváleni. Dobrý učitel musí dávat pozor na to, aby nedal svá nízká očekávání žákům najevo. Jestliže to dokáže, bude žáky velmi dobře motivovat a výsledkem může být to, že se slabší žáci budou zlepšovat.

Všichni žáci by měli ve třídě cítit, že jejich úsilí nezůstává nepovšimnuto, je posuzováno nezařaditě a že jsou pozitivně hodnoceni.

Pokud z úst žáků uslyšíme, že učitel je férový, nikomu nenadržuje a ani si na někoho nezasedl, pak si můžeme být jisti, že to je oblíbený a respektovaný pedagog.

Já osobně zastávám názor, že vztah mezi učitelem a žákem by měl být kamarádský, ale s tím, že žák uznává učitelovu autoritu, důvěřuje mu a respektuje ho. Uznává jeho znalosti a vědomosti.

Samozřejmě, že i pověst učitele provází spousta předsudků. Proti některým kantorům jsou už dopředu žáci zaujatí. Pokud má pověst přísného, nesmlouvavého kantora se kterým se nedá komunikovat, velmi těžko mu budou žáci důvěřovat a mít ho rádi. A učitele pak pokud má zájem stojí velké úsilí, myšlení žáků změnit a dokázat jim, že ne všechny informace od jejich starších spolužáků jsou pravdivé.

Než vztah učitel – žák vznikne, chvíli to trvá. Nelze očekávat, že si žáci učitele oblíbí hned při první hodině. Postavení učitele sebou přináší určité povinnosti, ale také určitá práva. Od začátku by měl učitel dát jasně najevo, že on je ten, který určuje, co se bude ve vyučování dělat a probírat. Pokud si u žáků získá formální autoritu, může se vztah s žáky postupně měnit a učitel přechází ve vztahu k žákům k osobní autoritě. Získá si úctu žáků a ti se budou zcela dobrovolně a nenásilně snažit vyhovět jeho požadavkům (Petty, 2004, s. 76 – 77).

3.2 Vztah žák - žák

Jak se žáci postupně poznávají, vybudují si vztahy se spolužáky s některými bližší a s některými méně blízké.

Tyto vztahy se utvářejí většinou na základě společných zájmů. Jsou ovlivněny i povahovými rysy žáků, které určují např. podrázenost nebo nadřazenost žáků ve vztahu.

Při vytváření vztahů mezi žáky dochází k různým způsobům chování. Podle Vágnerové to jsou např. napodobování, podpora a pomoc, žalování, rivalita, soutěžení, předvádění se, posmívání nebo i agresivní chování atd.

Vždy záleží na složení třídy a na tom, kdo je tzv. nepsaným vůdcem třídy. Pokud je to žák, který je oblíbený např. pro svou veselou a nekonfliktní povahu, je klidný a vyrovnaný, pomáhá spolužákům, pak v případě, že je ve třídě nějaký agresor, tak v případě konfliktu se většina spolužáků přikloní ke svému „hodnému vůdci“ a tím pádem eliminují možnost, že by ve třídě docházelo k nějaké šikaně atd. Většinou je to však bohužel naopak. „Vůdcem“ je často žák, který touží po tom se prosadit a svou moc si buduje silou. Tím pádem se spolužáci ze strachu z odplaty, raději postaví na stranu toho „zlého“, i když ví, že je to špatné.

Každý žák má ve skupině svou roli. Ta je vlastně souborem chování, které je určeno specifickými normami skupiny. Role souvisí s pozicí jedince ve skupině a závisí na osobnosti jedince a na vztazích ve skupině. Neformální vůdce má ve skupině určitou moc. Umožňuje mu udělovat tresty, odměny, rozhodovat a vést.

Podle Průchy, Walterové a Mareše (2008, s. 316) se jedná o mezilidský vztah, který ovlivňuje žákovo učení a chování ve škole, žákovu spokojenost ve třídě, sociální roli ve třídě atd.

Vztah žák – žák je determinován:

- pohlavím
- věkem
- osobnostními zvláštnostmi (temperament, charakter, emoce, motivace)
- příslušností k určité sociální či zájmové skupině
- vzájemným působením
- postoji (kladné, neutrální, záporné)

Podle Čápa a Mareše vztah žák – žák souvisí také z jejich sociálními potřebami:

- potřebou identifikace
- potřebou moci
- potřebou pozitivních vztahů
- potřebou nápodoby

Ve třídě je možno měřit vztah žák – žák např. pomocí sociometrických metod.

„Sociometrie je soubor sociologických a psychologických metod a technik aplikovaných při měření mezilidských vztahů v malých skupinách. Jejím výsledkem je sociogram, tj. grafické zobrazení vztahů v malých skupinách.“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2008, s. 221).

Objektem studia je školní třída, jako skupina, nikoli učitel. Badatele zajímá vývoj sociálních vztahů a jejich vliv na rozvoj dispozic žáků (Čáp, Mareš, 2001, s. 572).

4 KOMUNIKACE VE TŘÍDĚ

Jednou z nejdůležitějších složek klimatu je komunikace mezi jeho spolutvárci a konzumenty. Učitel může různými způsoby komunikace na své žáky vhodně působit tak, aby nejen jeho vlastní, ale i jejich vzájemné dorozumívání podporovalo příznivé třídní klima. Důležitá je však nejen mezi učitelem a žáky v rámci vyučování, ale mezi všemi zúčastněnými při všech příležitostech školního života (R. Čapek, 2010, s. 49).

Ve školní třídě je učitel tím, kdo komunikaci řídí a pomocí ní vzdělává a vychovává. Je tedy nezbytné, aby ovládal formy komunikace verbální i neverbální na velmi vysoké úrovni.

„Když s někým vedeme rozhovor, nekomunikujeme jen jazykově. Do komunikace vstupují i naše představy o jeho sociálních znalostech a očekáváních. Ke zdůraznění toho co říkáme, užíváme neverbálních signálů neboli klíčů. Reakce na neverbální signály jsou někdy dokonce silnější než slova. Schopnost přiměřeně reagovat na sociální komunikační signály je podmínkou zapojení do společenského života“. (N. Hayesová, 2009, s.29)

Pomocí komunikace se dorozumíváme, vyměňujeme si vzájemně informace a také si něco sdělujeme. Je samozřejmé, že jinak bude vypadat komunikace žáků s učitelem a jinak komunikace žáků mezi sebou. Velmi zřídka dochází ke komunikaci žáků s učitelem, která by se netýkala výuky nebo řešení nějakého školního problému nebo aktivity. Z toho důvodu nemůže učitel poznat žáka a jeho chování mimo výuku. Tím pádem je opravdu nezbytné věnovat velký pozor nonverbální komunikaci, protože ta nám o žácích prozradí mnohdy více než slova.

I v komunikaci mezi učitelem a žáky je nutné stanovit určitá pravidla. Do jisté míry jsou pravidla dána benevolencí a tolerancí učitele.

Mareš a Křivohlavý (1989, s. 18 – 19) rozdělili pravidla do tří částí. Část pravidle je uvedena ve školním řádu, část je stanovena obecnými pravidly chování ve společnosti a část je výsledkem komunikace mezi žákem a učitelem a tím, jak mají nastavena pravidla.

Shrnutí komunikačních pravidel pro frontální vyučování v běžných třídách: (Gavora, 1987
In Mareš, Křivohlavý, 1995, s. 32-33)

Učitel má ve třídě právo:

- mluvit s kým chce
- kdykoli si vzít slovo a přerušit žáka
- mluvit o čem chce
- mluvit v rámci vyučovací jednotky jak dlouho chce
- mluvit v rámci učebny kde chce
- mluvit v pozici, kterou považuje za vhodnou

Žák má při hodině právo:

- mluvit jen tehdy, kdy mu učitel udělí slovo
- mluvit jen s tím, kdo mu byl určen
- mluvit jen o určeném tématu
- mluvit pouze na místě, které bylo přiděleno
- mluvit pouze v pozici, která byla stanovena

S ohledem na toto schéma je jasné, že možnost komunikace mezi učitelem a žákem je nerovnoměrná. Učitel je ten, kdo určuje způsob a vedení komunikace a je vždy na jeho zvažení, jaké prostředky a jakou míru si zvolí.

„Žádná ze zúčastněných stran – ovlivňující ani ovlivňovaná – by se neměla dopustit manipulace nebo využívat převahy postavení a pozic vyplývajících ze sociálních rolí. Základem této interakce musí být partnerské pojetí vzájemného vztahu mezi vychovatelem a vychovávaným.“ (Kraus, 2008, s. 123)

Podle Čapka (2010, s. 49 – 52) můžeme komunikaci mezi učitelem a žáky rozdělit na odbornou a sociální.

4.1 Odborná komunikace

Odborná komunikace se opírá o učitelovo vyprávění, přednášení látky a pokud je žák tážán, většinou se očekává, že látku převypráví, tak jak mu byla podána. Málo otázek požaduje od dětí hodnotící odpověď. Tento způsob komunikace však neumožňuje žákům rozvoj potřebných dovedností.

Komunikace ve třídě by měla být přiměřená příjemci, nejednostranná, ale zaměřená na rozvoj jeho rozumových schopností a dalších dovedností.

4.2 Sociální komunikace

Naopak sociální komunikace je stejně důležitá ne-li ještě důležitější. Žáky formuje, učí je sociálnímu chování, vyjádření svého názoru a rozvíjí jejich komunikační schopnosti.

Žáky si získáváme právě přátelskou a trpělivou komunikací – ne genialitou předávaných poznatků. A především na tuto komunikaci si ve vyučování musíme udělat čas. Může mít opravdu mnoho podob, od tvorby pravidel ve třídě, objasnění řešení kázeňského přestupku nebo ranního kruhu až po povídání o tom, co děti dělaly o víkendu. Předávání pozitivních podnětů při na první pohled neúčelné komunikaci je velmi důležité a přispívá klimatu ve třídě. Může mít velmi příznivý vliv na mnoho aspektů vzdělávací činnosti: žáci se nebojí na cokoli zeptat, umějí přiznat chybu a hovoří s učitelem otevřeně a slušně (R. Čapek, Třídní klima a školní klima, 2010, s.51).

5 KLIMA ŠKOLY

Každá škola má své specifické klima, které závisí na mnoho činitelích. Např. na počtu žáků, prostředí, ve kterém se škola nachází, zaměření školy, složení učitelského kolektivu atd.

Dle Mareše vznikl pojem klima školy pouze jako metaforické vyjádření toho, co je pro danou školu charakteristické. Nyní se většina odborníků shoduje v tom, že klima školy představuje ustálené postupy vnímání, prožívání, hodnocení a reakce všech aktérů školy na to, co se ve škole odehrává.

Pravděpodobně budou klima školy vnímat jinak přímí aktéři ovlivňující klima ve škole tj. učitelé, žáci, ředitel školy a ostatní pracovníci školy a jinak jej bude vnímat člověk, který bude vystupovat pouze v roli pozorovatele.

Dalším z důležitých faktorů vztahujících se ke klimatu školy je i prostředí školy, sociální klima školy a atmosféra školy.

Prostředí školy – tento termín má široký rozsah. Dle Čápa a Mareše (2001, s. 582) prostředí školy zahrnuje mimo jiné tyto aspekty:

- Architektonické – umístění školy v obci, okolí školy, dispoziční řešení školy, rozmístění tříd, vybavení učeben, tělocvičny, šaten atd.
- Hygienické – osvětlení, vytápění, větrání, zdravotní nezávadnost materiálů pro vnitřní vybavení tříd a pracoven atd.
- Ergonomické – vzhled a velikost např. školního nábytku, uspořádání technických zařízení pro učitele atd.
- Organizační – počty učitelů a žáků vzhledem ke kapacitě školy, dělení a spojování tříd, režim o přestávkách, využívání prostor školy mimo vyučování atd.

Sociální klima školy – označuje jevy dlouhodobé, typické pro danou školu. Jevy trvají měsíce až léta. Aktéři jsou vedení školy, učitelský sbor, školní třídy, samotní žáci a samotní učitelé a další zaměstnanci školy. Do sociálního klimatu školy můžeme zahrnout také klima jednotlivých školních tříd a klima učitelského sboru.

Atmosféra školy – vyjadřuje proměnlivost a krátké trvání. Je jevem krátkodobým, mění se dle situace během vyučovacího dne či týdne. Atmosféra ve škole je úplně jiná o přestávce, při pololetním zkoušení, při rozdávání vysvědčení atd. Je zkrátka ovlivněna momentální situací.

Jak již bylo uvedeno, každá škola má své specifické klima. V určitých rysech si však být jednotlivé školy klimaticky velmi podobné. Na základě toho můžeme rozlišovat typy školního klimatu. Dle Grecmanové (1998, s. 58 – 61) se jedná o tyto typy.

- Funkčně orientovaný klimatický typ – je charakteristický špatnými vztahy mezi učiteli a žáky. Žáci mají nepatrnou možnost se zapojit do diskuse, ve škole je tvrdá disciplína a preferuje se hlavně výkon žáků. Žáci mezi sebou mají velmi špatné vztahy. Vzájemný vztah mezi učiteli je však spíše pozitivní. Vztah mezi učiteli a ředitelem je průměrný.
- Distanční klimatický typ – negativní vztahy mezi učiteli a žáky. Extrémně nízká disciplína, velké požadavky na výkon, malá podpora žáků učiteli. Vztahy mezi spolužáky jsou však na dobré úrovni. Vysoká soudržnost uvnitř třídy, avšak nechut' žáků ke škole a k učení, nízká motivace. Vztah ředitel učitelé a učitelé mezi sebou je však hodnocen negativně.
- Osobnostně orientovaný klimatický typ – je velmi příznivý. Projevuje se zde tolerance k žákům, podpora a pomoc žákům. Žáci mají zájem o učení, radost z učení a vysokou motivaci. Třídní klima a soudržnost třídy je nadprůměrně dobrá. Také vztahy mezi učiteli a mezi učiteli a ředitelem jsou velmi dobré. Tento typ školního klimatu je považován za pozitivní a hodný následování.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 VÝZKUM

V posledních letech se velmi zvýšily požadavky na vědomostní úroveň žáků. Škola si je vědomá náročnějších úloh, je si vědomá potřeby důslednější přípravy žáků pro život do budoucnosti. Důkazem toho je úsilí o různé inovace ve vyučování a různé výzkumy. Existuje celá řada činitelů, které významně ovlivňují činnosti žáků a jejich a studijní výsledky. K takovým oblastem patří klima školy a klima třídy. Od toho jaké je klima školy a třídy se odvíjí, zda žák chodí do školy se zájmem nebo zda školu vnímá jako nutnost.

Z těchto důvodů je důležité, aby klimatu třídy byla věnována větší pozornost v každodenní pedagogické činnosti. (Petlák, 2006, 9 - 10)

6.1 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu je zjistit, jak vnímají žáci klima ve své třídě. Při výzkumu jsem se soustředila zejména na názor samotných žáků. Na to, jak vnímají své spolužáky, jaký mají vztah k třídnímu učiteli a jak vnímají vztah učitele k nim. Jedním z cílů bylo také zjistit, jak vysoká je míra soudržnosti mezi spolužáky.

Dílejší výzkumné otázky:

- vztahy mezi spolužáky
- atmosféra mezi spolužáky – jak je vnímána
- učitelova pomoc a rovný přístup učitele k žákům
- porovnání soudržnosti ve třídách sportovních a nesportovních

6.2 Charakteristika výzkumu

Základním bodem výzkumu je kvantitativní výzkum. Jako formu kvantitativního výzkumu jsem si zvolila dotazník. Ten umožňuje získat údaje od velkého množství respondentů v poměrně krátkém čase.

7 CHARAKTERISTIKA ŠKOL

7.1 1. ZŠ Emila Zátopka, Zlín

Zlínská základní škola Emila Zátopka je úplnou základní školou s 1. - 9. ročníkem s tradiční výukou i rozšířenou výukou sportu zaměřenou na plavání, hokej, atletiku.

Od prvního ročníku jsou žákům nabízeny všestranné pohybové aktivity. Žáci v rámci těchto sportovních aktivit využívají dvě školní tělocvičny, tréninky probíhají za asistence trenérů na Plaveckém bazéně, na Zimním stadionu Luďka Čajky a na atletickém Stadionu mládeže.

Každoročně se žáci 1. stupně účastní také školní pěvecké soutěže Zlatý Slavíček a recitační soutěže. Žáci se zapojují do sběru papíru a kaštanů. Zajímavý je pro žáky i projekt 5krát ovoce a zelenina či keramický den. Škola si také vydává školní časopis - Sporták.

Škola je také organizátorem řady sportovních soutěží pro žáky v rámci okresu i kraje – plavání, atletika např. pohár Rozhlasu, běh Olympijského dne, Olympiáda dětí.

Dlouholetá úspěšná spolupráce školy se sportovně talentovanou mládeží byla oceněna ministrem ČR v roce 1993 a 1. 9. 2001 byl škole propůjčen čestný název Základní škola Emila Zátopka Zlín.

7.2 8. ZŠ Zlín – Malenovice

Základní škola v Malenovicích je úplnou základní školou s 1. - 9. ročníkem s tradiční výukou. Tato základní škola je zařazena do celorepublikové sítě tvořivých škol. Při výuce využívá činnostního učení a pravidelně organizuje vzdělávací kurzy pro pedagogy kraje.

Do výuky se snaží zavádět efektivní metody, kterými vede žáky k rozvoji logického myšlení a úsudku, k tvorbě vlastního názoru, sociální komunikaci, toleranci a respektu. Základem práce pedagogů je metoda objevování, kdy jsou žáci vedeni k sebekontrolě, sebehodnocení a odpovědnosti.

Tato škola nabízí svým žákům soustavu zájmových kroužků např. florbal, míčové hry, country tance, keramický kroužek, ale také logopedickou péči a dyslektický kroužek. Ve škole také funguje kroužek nazvaný Školní knihovna.

Škola je také účastníkem projektu adoptujme kamaráda. V letošním roce podporuje dvě děti. Chlapce z Ugandy a dívku z Nepálu, se kterými si studenti dopisují.

Základní škola je tradičním účastníkem projektu Den Země. V rámci tohoto projektu probíhá ve škole sbírka materiální pomoci pro zlínský psí útulek. K tomuto projektu se škola zapojuje aktivně také tím, že organizuje přírodovědné odpoledne, při kterém děti vyrazí do přírody, kde zkoumají a učí se poznávat rostliny, živočichy a mohou si je přiblížovat lupou, případně zkoumat pod mikroskopem. Tato akce mívá u dětí velký úspěch.

8 POPIS SBĚRU DAT

Výzkum proběhl na dvou výše uvedených základních školách ve 4. a 5. třídách, v měsíci dubnu 2013, kdy byly žákům rozdány dotazníky.

8.1 Výzkumný soubor

1. **ZŠ Emila Zátopka ve Zlíně** se nachází v centru města. Žáci této školy, kteří navštěvují sportovní třídy často dojíždějí z okolních měst a obcí. Ve škole jsou nyní tři 4. třídy a dvě 5. třídy. Mého výzkumu se zúčastnili pouze žáci sportovních tříd a to třídy 4. A – 21 žáků, 4. B – 15 žáků, 5. A – 22 žáků a 5. B - 20 žáků.
2. **8. ZŠ Zlín – Malenovice** se nachází v okrajové části města Zlína. Školu navštěvují nejen spádoví žáci, bydlící v nejbližším okolí, ale také žáci z okolních obcí, ve kterých jsou většinou základní školy pouze pro první stupeň. Výzkumu se zúčastnili žáci tří školních tříd a to třídy 4. A – 17 žáků, 4. B – 18 žáků a třídy 5. A – 20 žáků.

8.2 Metody sběru dat

K provedení výzkumu byl použit dotazník. Ten byl složen ze dvou částí. První část byla zaměřena na zjištění klimatu ve třídě a druhá část je zaměřena na soudržnost třídy. Obě části vyplňovali žáci současně za pomoci třídních učitelek.

Respondenti měli neomezený čas na vyplnění dotazníků. Vyplňování proběhlo přímo ve vyučovacích hodinách a dle sdělení třídních učitelek zabralo vyplnění dotazníků žákům jednu vyučovací hodinu.

8.2.1 Dotazník – část I.

První část dotazníku zjišťuje klima třídy. Pro vytvoření dotazníku jsem se inspirovala několika dotazníky vytvořenými odborníky. Jedním z nich byl dotazník CCQ – dotazník komunikačního klimatu třídy, autorem tohoto dotazníku je Lawrence B. Rosenfeld. Dále dotazníkem MCI – měření klimatu 3. - 6. tříd základní školy – autory jsou B. J. Fraser a D. L. Fisher a dotazníkem SCCQ – klima ve třídě. Z výše uvedených dotazníků byly použity ně-

které otázky v přesném znění, část otázek byla upravena tak, aby byly lépe pochopitelné pro žáky 4. a 5. tříd.

Dotazník zjišťuje 3 subškály třídního klimatu:

1. vztahy mezi spolužáky – otázky 3, 7, 8, 10, 11, 12, 16, 17
2. atmosféra mezi spolužáky – jak je vnímána – otázky 1, 2, 4, 5, 6, 9, 13, 14, 15, 18
3. učitelova pomoc a rovný přístup učitele k žákům – otázky 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28

Respondenti odpovídali na škále odpovědí 1 – 5, přičemž 1 = silný nesouhlas a 5 = silný souhlas.

8.2.2 Dotazník – část II.

Druhá část dotazníku je zaměřena na soudržnost třídy. Tato část dotazníku má 18 otázek, které nabízejí možnosti odpovědí pouze ano – ne. Odpovědi jsem vyhodnotila procentuálně. Odpověď ano – kladná odpověď, naznačuje větší míru soudržnosti a odpověď ne – záporná odpověď, nižší míra soudržnosti, přičemž u otázek označených v dotazníku písmenem R, byly odpovědi hodnoceny opačně. Otázky jsem si opět rozdělila do několika menších skupin a provedla jsem jejich vyhodnocení.

9 ZPRACOVÁNÍ DAT

9.1 Vyhodnocení dotazníku – část I.

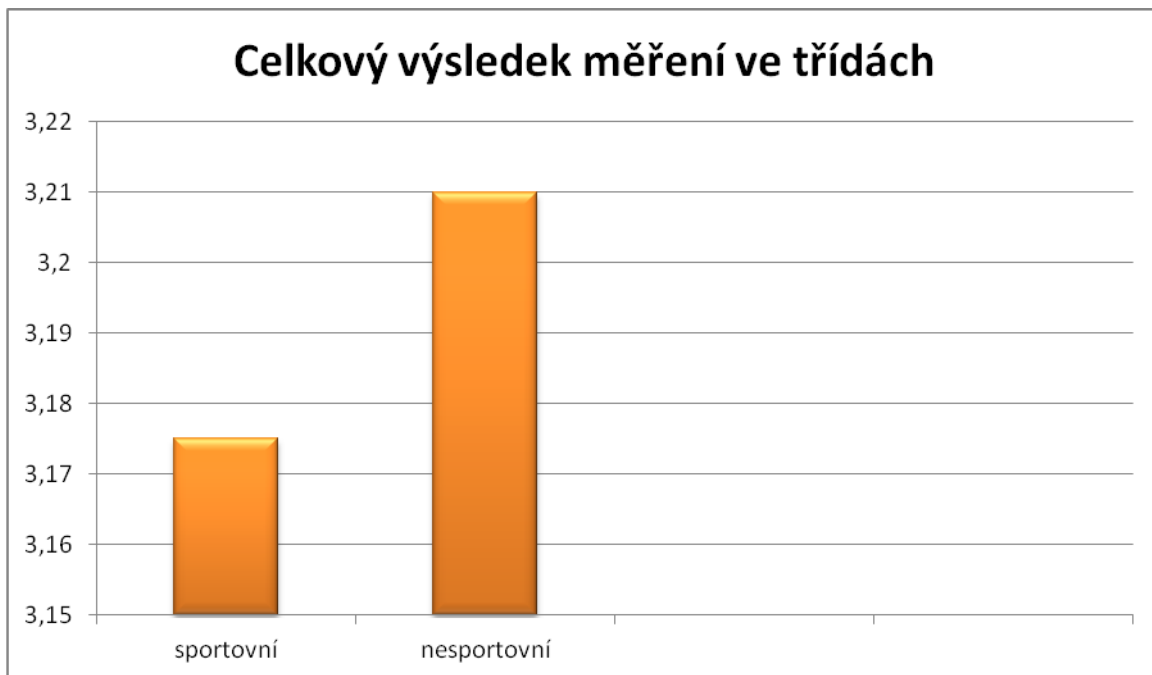
9.1.1 Vztahy mezi spolužáky

Vztahy mezi spolužáky jsou jedním z nejdůležitějších faktorů, které ovlivňují klima ve třídě. Důležitým ukazatelem může být např. to, zda se dítě do školy těší nebo ne. Vzájemné vztahy se mohou také více upevňovat a prohlubovat např. při organizovaných akcích mimo třídu nebo mimo školu, aby se žáci měli možnost poznat i v jiných sociálních kontextech než je vyučování. Dalším důležitým faktorem je zařazovat do výuky situace, kdy žáci musí spíše spolupracovat než soutěžit (Čáp J., Mareš J.,2001, 578).

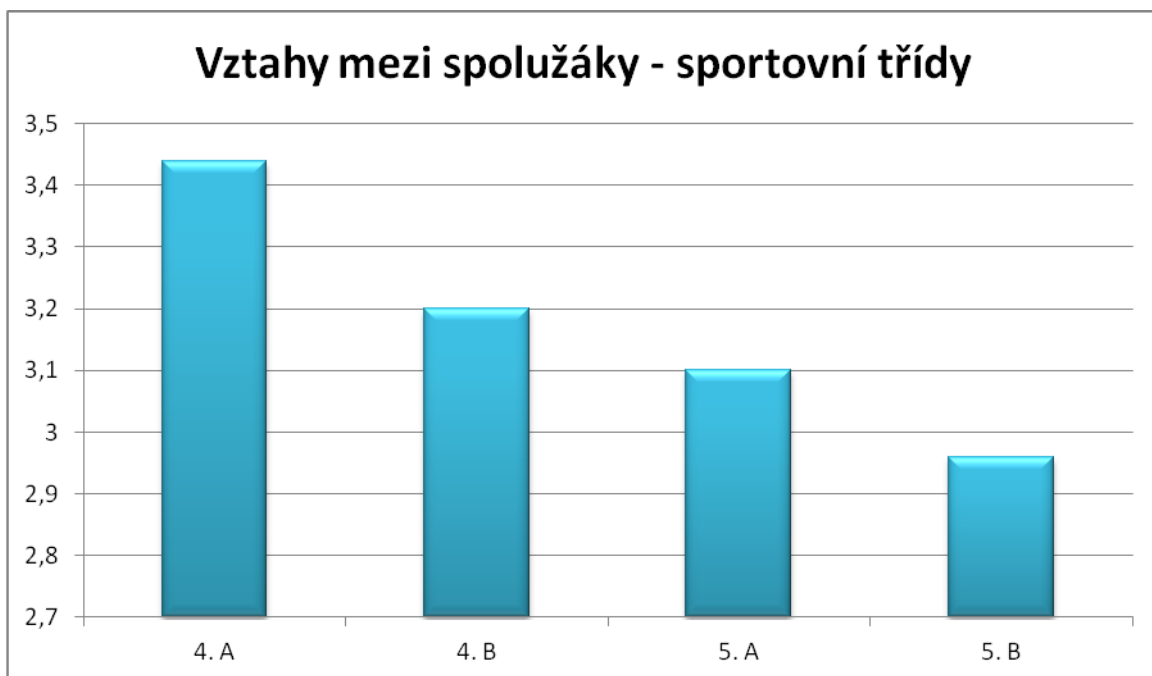
Do této části měření jsem zahrnula otázky č. 3, 7, 8, 10, 11, 12, 16 a 17. V této části dotazníku se zjištěné hodnoty u obou škol liší jen nepatrně. Hodnoty se pohybovaly v jednotlivých třídách v rozmezí od 2,85 do 3,88. Ve sportovních třídách byla naměřena celková hodnota 3,18 a ve třídách nespportovních byla celková hodnota 3,21. Rozdíl ve vnímání vztahů mezi spolužáky je tedy minimální.

Do této skupiny jsme zahrnuli i otázky týkající se dění o přestávkách. U těchto otázek se naměřená hodnota ve sportovních a nespportovních třídách pohybovala v rozmezích a to od 2,08 do 3,25. Ve sportovních třídách byla naměřena celková hodnota 2,22 a ve třídách nespportovních byla celková hodnota 2,37.

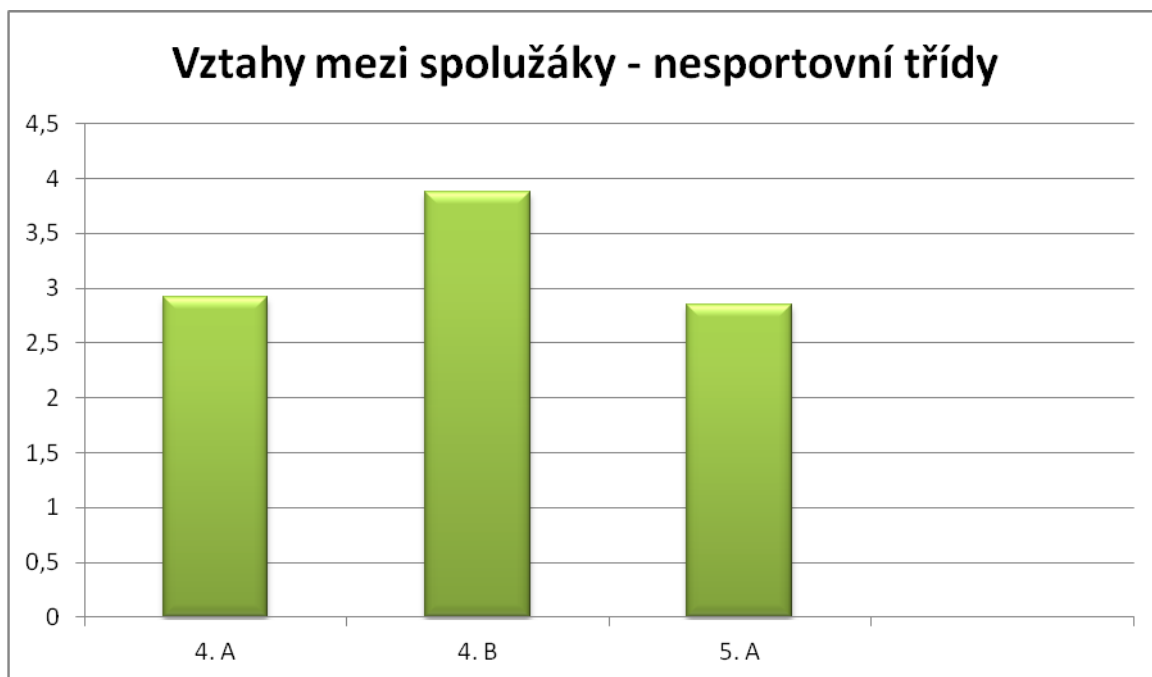
Pokud bychom se zvláště zaměřili na otázky týkající se soutěživosti mezi žáky jednotlivých tříd, pak naměřená míra soutěživosti se pohybovala v rozmezí od 3,05 do 3,6. U sportovních tříd je míra soutěživosti mezi žáky vyšší. Naměřené hodnoty ve všech čtyřech sportovních třídách byly téměř totožné. Celková naměřená hodnota u sportovních tříd byla 3,52 a u nespportovních tříd byla celková naměřená hodnota 3,1.

Graf 1. Celkový výsledek – dobré vztahy se spolužáky

Graf 2. Vztahy mezi spolužáky ve sportovních třídách

Graf 3. Vztahy mezi spolužáky v nespportovních třídách

9.1.2 Atmosféra mezi spolužáky

Do této skupiny otázek jsem zahrnujela otázky týkající se spolupráce mezi spolužáky a také otázky zjišťující spokojenost ve třídě a obtížnost učení.

Kooperace žáků je jednou z nejdůležitějších součástí k dosažení úspěšného vyučovacího procesu a také nedílnou součástí dobrých sociálních vztahů.

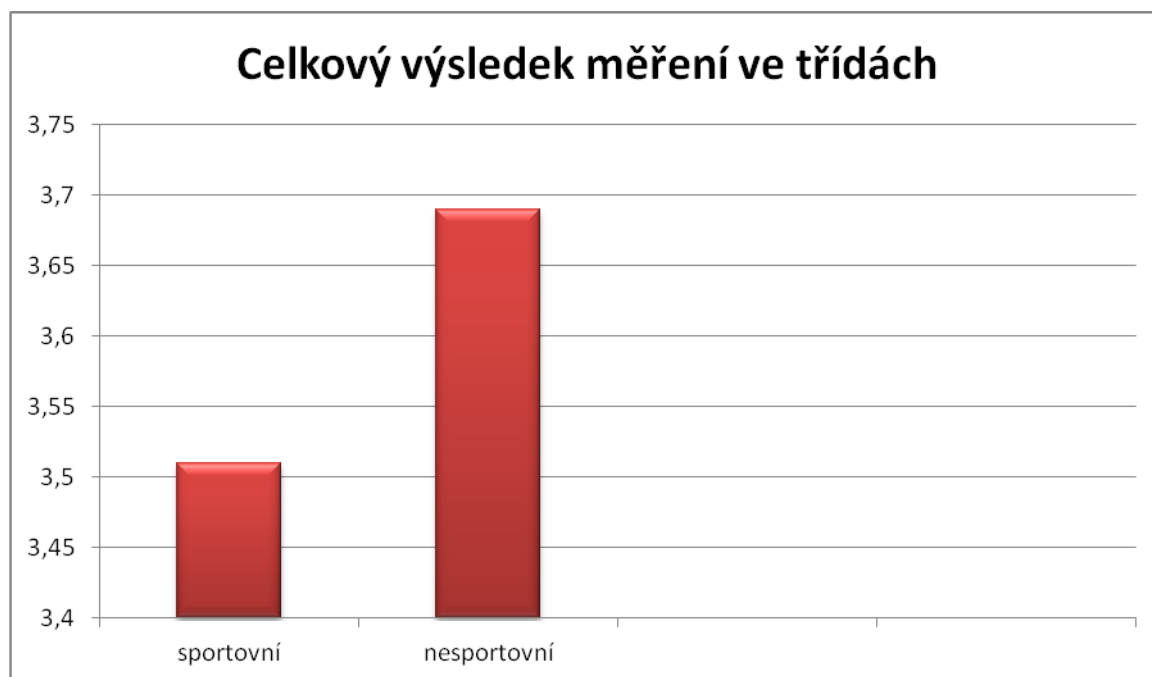
Při celkovém vyhodnocení této škály otázek se ukázalo, že rozdíly mezi sportovními a nespportovními třídami jsou opět nepatrné. Atmosféru ve třídách vnímají dle dotazníku lépe žáci nespportovních tříd. Převládalo kladné hodnocení v teoretickém rozsahu škály. Naměřené hodnoty se pohybovali v rozmezí od 3,1 do 3,9. Celková hodnota byla naměřena ve sportovních třídách 3,51 a ve třídách nespportovních 3,7.

Pokud bychom se podrobněji zaměřili na otázky týkající se spolupráce mezi žáky, pak naměřené hodnoty se pohybují v rozmezí od 3,2 do 4,4, přičemž celková hodnota měření ve sportovních třídách je 3,68 a celková naměřená hodnota ve třídách nespportovních je 4,1.

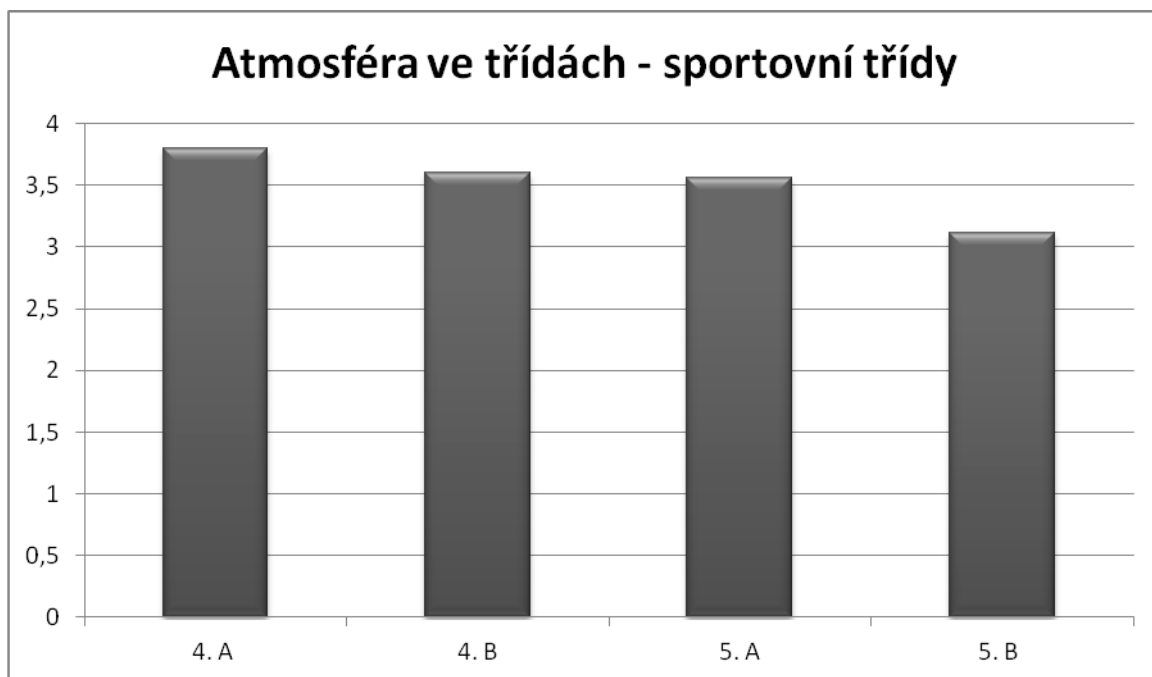
U otázek zaměřených na spokojenost žáků ve třídě dopadlo provedené šetření následovně. U jednotlivých tříd se naměřené hodnoty pohybují v rozmezích od 3,3 do 4,3. Celková

hodnota byla naměřena ve sportovních třídách 3,8 a ve třídách nespportovních byla naměřena hodnota 4,1. I z těchto odpovědí můžeme usoudit, že spokojenější jsou žáci ve třídách nespportovních. Zvláště u otázky zda si žáci přejí chodit do třídy i příští rok, byly velké rozdíly v odpovědích. V nespportovních třídách převažovali odpovědi souhlasím, popřípadě těžko rozhodnout, zatímco ve třídách sportovních se velmi často objevovala odpověď nesoouhlasím. Otázkou však zůstává, zda nedošlo např. ke špatnému výkladu otázky u žáků sportovních tříd, protože pouze u této otázky se naměřené hodnoty výrazně lišily. U sportovních tříd byla naměřena hodnota celkem 3,4 a u nespportovních tříd hodnota 4,3.

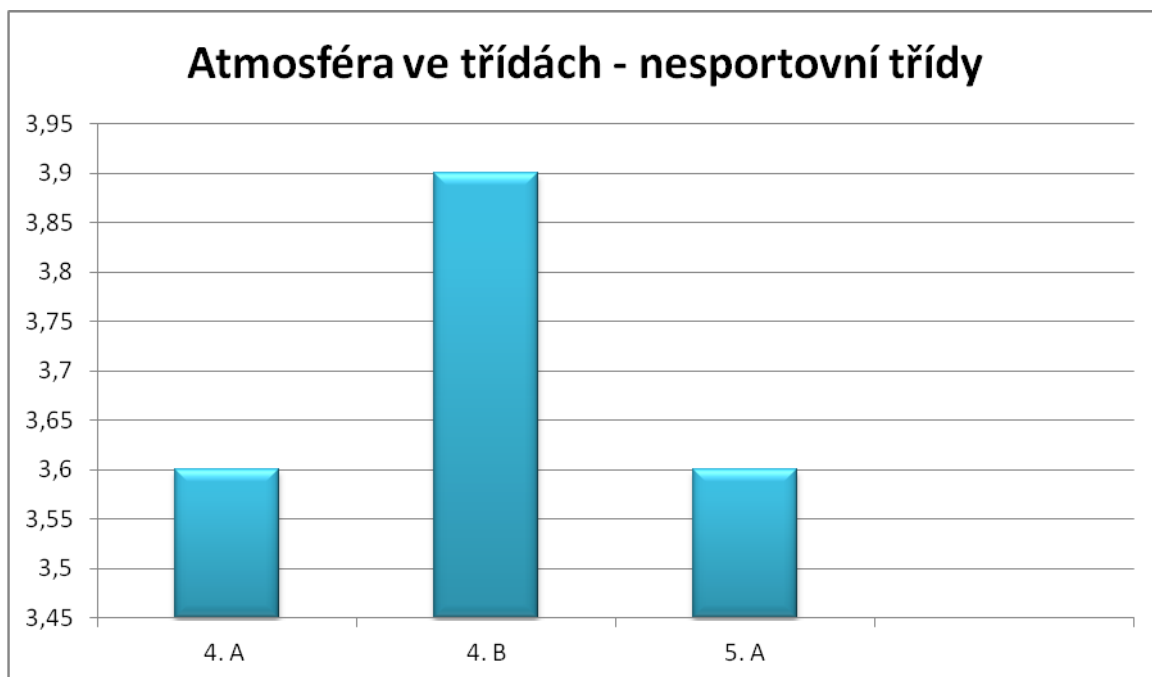
Otázka zjišťující míru obtížnosti učení. Naměřené hodnoty se pohybovali v jednotlivých třídách v rozmezí od 1,94 do 3,5 – velmi výrazné rozdíly v jednotlivých třídách. Celkové naměřené hodnoty jsou ve sportovních třídách 2,9 a ve třídách nespportovních 2,4. Žáci sportovních tříd odpovídali mnohem častěji, že je pro ně učení obtížné a mají moc práce než žáci tříd nespportovních.

Graf 4. Celkový výsledek – atmosféra mezi spolužáky

Graf 5. Atmosféra mezi spolužáky ve sportovních třídách

Graf 6. Atmosféra mezi spolužáky v nespportovních třídách

9.1.3 Učitelova pomoc a rovný přístup učitele k žákům

V tradičním pedagogickém pojetí byl učitel považován za hlavní subjekt vzdělávání, zajišťující ve vyučování předávání poznatků žákům. Avšak současné pojetí učitele zdůrazňuje jeho roli v interakci se žáky a prostředím. Učitel spoluvytváří klima třídy, organizuje a koordinuje činnosti žáků, řídí a hodnotí proces učení (Průcha, J., Walterová, E., Mareš, J., 2008, 261).

Otázky týkající se učitele, byly koncipovány tak, aby naměřené hodnoty se týkali pouze jednoho, v našem případě třídního učitele.

Otázky v této části jsou zaměřené na vnímání pomoci učitele žákům a na rovný přístup učitele k žákům.

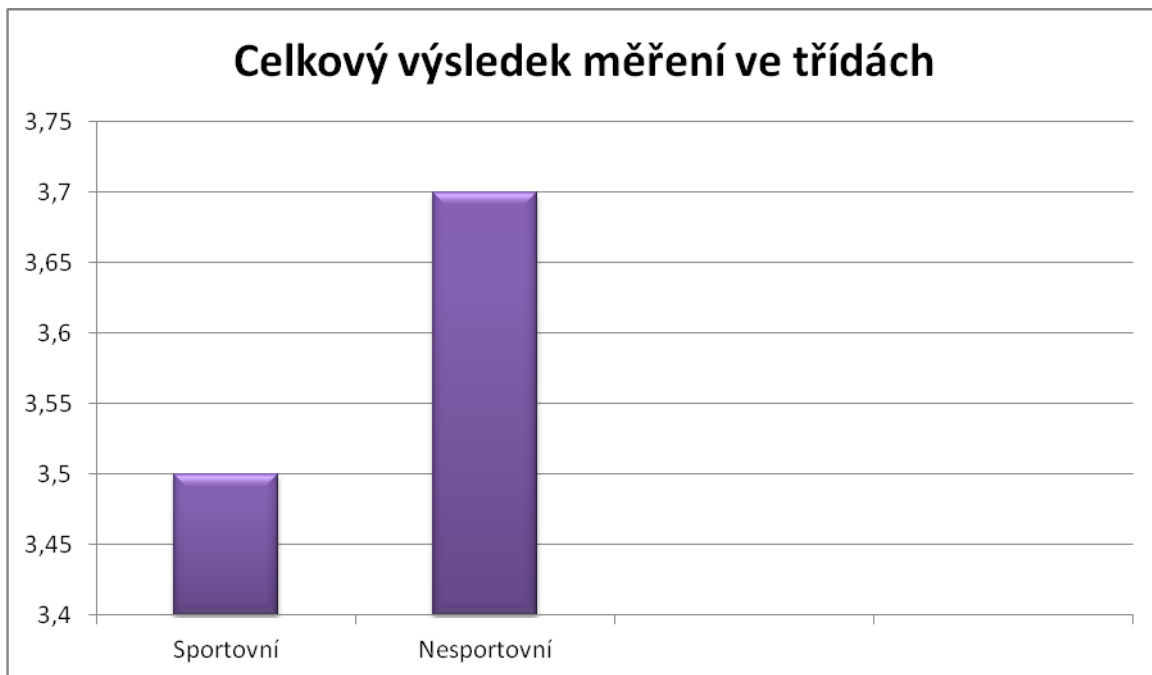
Pokud budeme hodnotit skupinu otázek jako jeden celek, pak jsme naměřili tyto celkové hodnoty. Hodnoty se u jednotlivých tříd pohybovali v rozmezí od 3,35 do 4,1. Celková naměřená hodnota u sportovních tříd je 3,74 a u nespportovních tříd je 3,69.

Zkusme se podrobněji podívat na určité skupiny otázek. Odpovědi týkající se pomoci učitele žákům, naměřené hodnoty se pohybovali v jednotlivých třídách v rozmezí od 3,5 do 4,4, přičemž celková naměřená hodnota ve sportovních třídách byla 4,1 a ve třídách nespportovních byla naměřena celková hodnota 4,2. Z toho vyplývá, že pokud jde o pomoc učitelů žákům, vnímají a hodnotí tuto pomoc žáci velmi pozitivně.

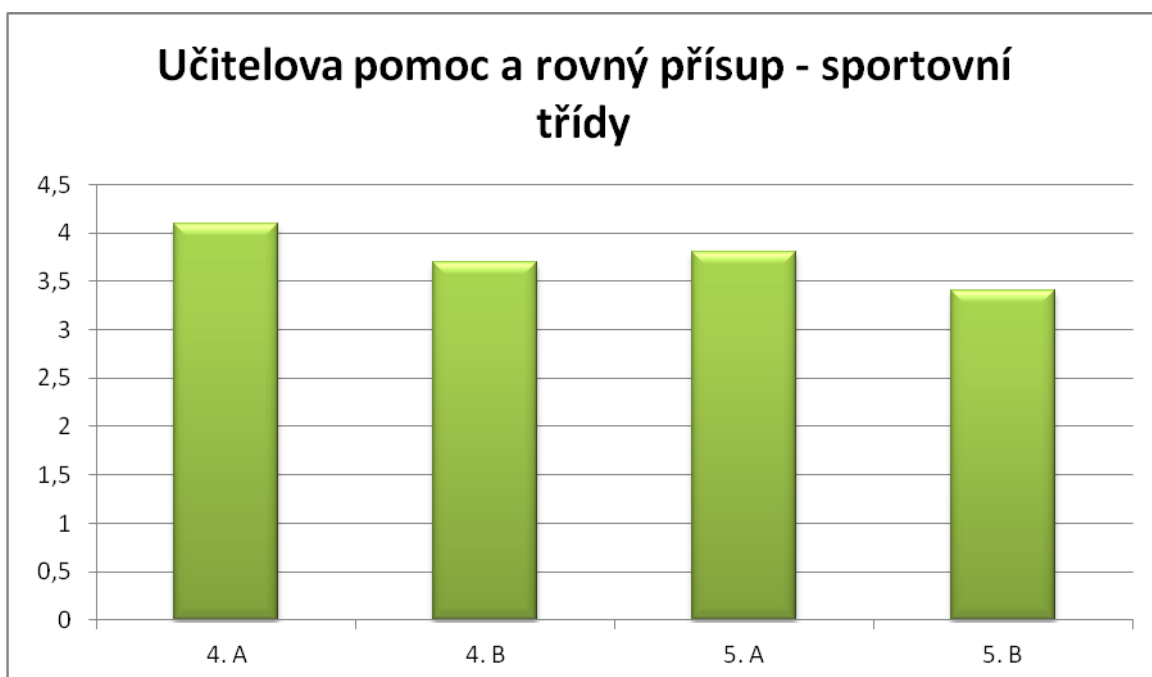
Další ze skupinky otázek je zaměřena na rovný přístup učitele k žákům. V tomto případě se zaměříme na dvě otázky. Tou první je otázka, zda má třídní učitelka favorizované studenty.

Odpovědi v jednotlivých třídách se pohybovali v rozmezí od 1,94 do 3,95. Odpovědi v jednotlivých třídách se velmi lišily. Celková naměřená hodnota byla ve sportovních třídách 3,4 a ve třídách nespportovních 2,3. To znamená, že ve sportovních třídách se žáci přiklánějí k postoji učitele, jako k nerovnému – diskriminačnímu.

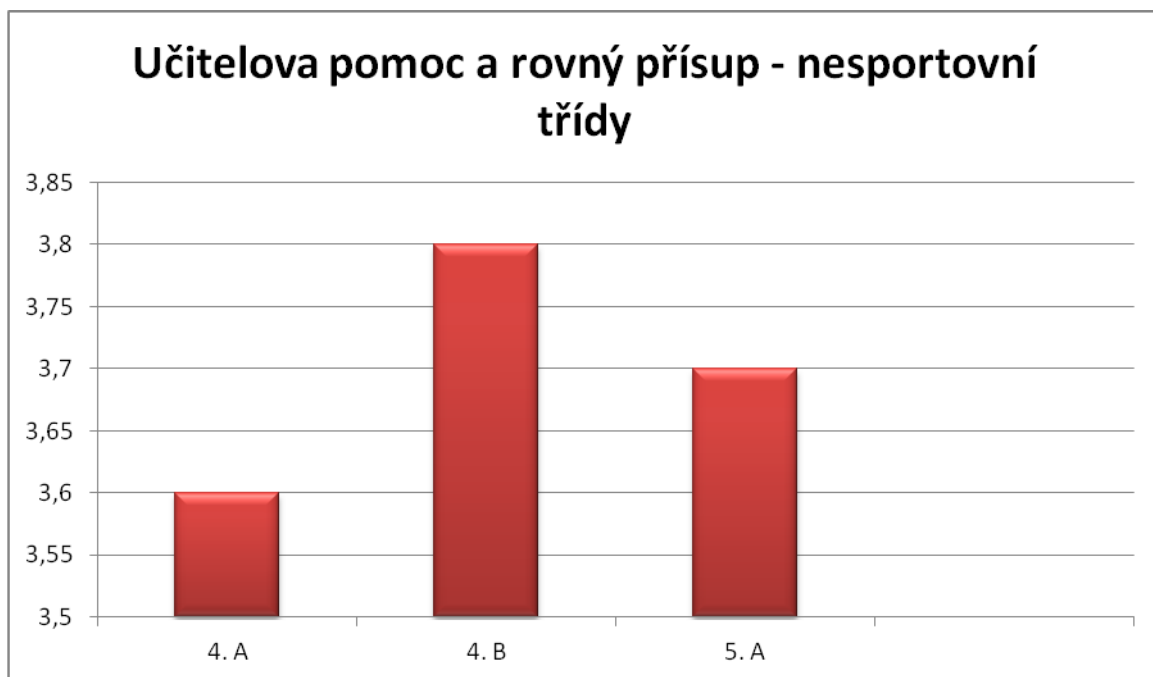
Další neméně důležitou otázkou k rovnému postoji učitele k žákům je otázka, zda je třídní učitel spravedlivý. Naměřené hodnoty se v jednotlivých třídách pohybovali v rozmezí od 3,05 do 4,8. Také zde došlo k velmi rozdílnému hodnocení v rámci jednotlivých tříd. Celková naměřená hodnota byla ve sportovních třídách 4,01 a ve třídách nespportovních byla celková naměřená hodnota 4,6. Žáci v nespportovních třídách hodnotí učitele velmi pozitivně, jako spravedlivé.

Graf 7. Celkový výsledek – učitelova pomoc a rovný přístup

Graf 8. Učitelova pomoc a rovný přístup – sportovní třídy

Graf 9. Učitelova pomoc a rovný přístup – nespportovní třídy

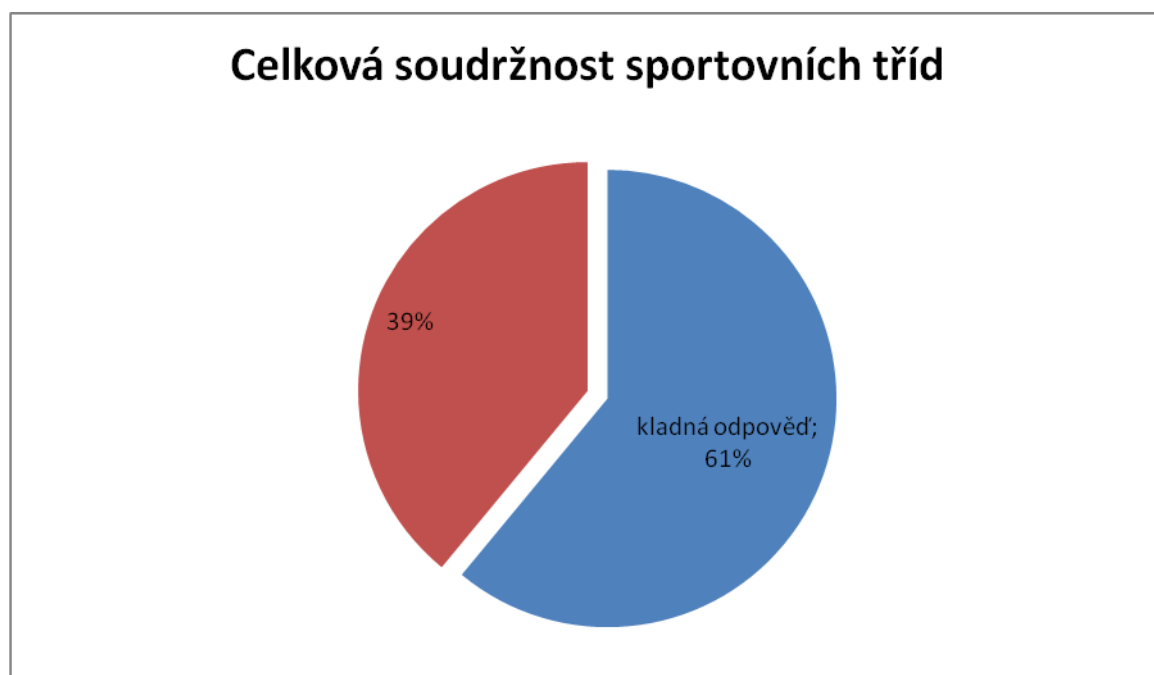
9.2 Vyhodnocení dotazníku – část II.

Koheze třídy je charakterizována pevností a stálostí vztahů a relativně značnou hloubkou vazeb mezi jednotlivými členy. Charakteristický je pro ni pocit sounáležitosti, motivace členů ve skupině setrvat.

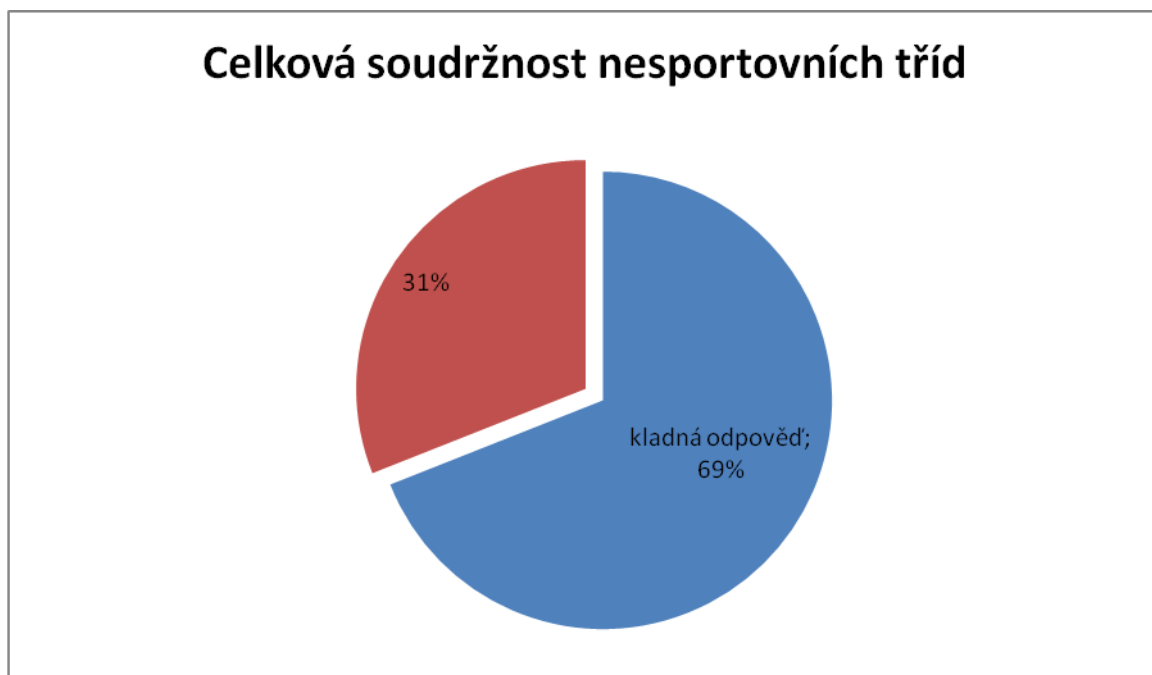
Druhá část dotazníku byla zaměřena na kohezi třídy. Tato část dotazníku má celkem 18 otázek s možností odpovědi ano – ne. Čím více kladných odpovědí, tím je předpokládána míra soudržnosti vyšší. U otázek číslo 4, 15, 16 byli odpovědi hodnoceny opačně a odpověď „ne“ považována za kladnou.

Vzhledem k tomu, že žáci ve sportovních třídách spolu tráví spoustu času i mimo vyučování, předpokládala jsem, že to by mohlo být ukazatelem toho, že soudržnost bude vyšší ve sportovních třídách.

Nejdříve jsem vyhodnotila tento dotazník, jako celek. V komplexním hodnocení se ukázalo, že soudržnost třídy je vyšší u nespportovních tříd. Procentuelní poměr je u sportovních tříd celkem – 61% pro odpovědi kladné a u nespportovních tříd je to 69% pro odpovědi ano.

Graf 10. Celková míra soudržnosti – sportovní třídy

Graf 11. Celková míra soudržnosti – nespportovní třídy

Nyní jsem se zaměřila na jednotlivé oblasti podrobněji. Vybrala jsem si 4 otázky, které se týkají soudržnosti tříd ve vztahu ke kolektivnímu chování. Jedná se o otázky č. 9, 10, 17, 18.

Ve vztahu ke kolektivnímu chování byl znovu výsledek lepší pro nespportovní třídy. Kladně odpovědělo 73% žáků, zatímco ve sportovních třídách odpovědělo kladně 64% žáků.

Další skupinkou otázek byly otázky č. 6, 7, 8 zaměřené na to, jak se žáci cítí ve své třídě a jak vnímají vztah spolužáků k nim. A v této skupině otázek byly naměřeny lepší hodnoty opět u nespportovních tříd. A to v poměru – 77% procent kladných odpovědí pro nespportovní třídy a 63% kladných odpovědí pro třídy sportovní.

Neméně zajímavou se jevila i skupina otázek č. 3, 4, 11, 13 týkajících se trávení volného času žáků. Zajímalo mě, zda žáci ve třídách preferují své spolužáky a chtějí s nimi trávit svůj volný čas.

V této skupině otázek byly naměřené hodnoty nejvyrovnanější. Ve sportovních třídách uvedlo 58% žáků kladné odpovědi a ve třídách nespportovních uvedlo odpovědi ano 61% žáků.

Jedinou otázkou, kterou jsem vyhodnotila zcela samostatně je otázka číslo 16, která se týká konfliktů ve třídě. Ptala jsem se žáků, zda mají ve třídě spolužáka, který provokuje a vyvolává konflikty.

K této otázce se žáci vyjádřili takto: ve sportovních třídách si 87% žáků myslí, že mají konfliktního žáka a ve třídách nespportovních je o tom přesvědčeno 63% žáků.

Na základě tohoto dotazníkového šetření jsem dospěla k pro mě překvapivým výsledkům.

Soudržnost je jednoznačně vyšší u nespportovních tříd.

9.3 Kvantitativní výzkum – shrnutí

V rámci praktické části jsem provedla dotazníkové šetření. Dotazníky jsem zanesla na dvě rozdílné základní školy. Byly rozdány žákům 4. a 5. Tříd. Základní škola v Malenovicích je školou s tradiční výukou, zatímco základní škola ve Zlíně je školou s rozšířenou výukou tělesné výchovy.

První část dotazníku byla zaměřena na vnímání klimatu třídy ze strany žáků. Naměřené hodnoty ve třídách sportovních a nespportovních jsem vždy porovnávala. Důležitými faktory ovlivňujícími klima ve třídě je vzájemný vztah mezi žáky a atmosféra mezi žáky, která zahrnuje i spolupráci ve třídách. Naměřené hodnoty u obou škol se v této části výzkumu liší jen velmi nepatrně. V první části dotazníku jsem se zaměřila také na to, jak vnímají žáci pomoc od třídního učitele. Tato složka třídního klimatu je u obou škol opět srovnatelná, dle odpovědí žáků, jsou třídní učitelé spravedliví a žákům pomáhají. Ale na otázku, zda má třídní učitel favorizované studenty se odpovědi na jednotlivých školách liší. Žáci ze sportovních tříd se spíše přiklánějí k názoru, že třídní učitelé mají favorizované studenty a mohou toto vnímat jako diskriminační.

Ve druhé části dotazníku jsem se zaměřila na porovnání soudržnosti ve třídách sportovních a nespportovních. Soudržnost je také jedním z faktorů, který ovlivňuje klima ve třídě.

Na základě provedeného šetření jsem zjistila, že ve sportovních třídách je koheze jednoznačně horší a z toho důvodu může negativně ovlivňovat i celkové klima třídy.

ZÁVĚR

Cílem mé bakalářské práce bylo zjistit, jak vnímají žáci klima ve svých třídách a jaká je míra soudržnosti ve třídách sportovních a nesportovních.

V první části jsem se zaměřila na vymezení teoretických pojmů vztahujících se ke klimatu třídy. Uvedla jsem činitele podílející se na utváření třídního klimatu, kterými jsou hlavně učitel a žáci. Vymezili jsme si základní kompetence učitele a popsali jsme vztahy mezi učitelem a žáky a mezi žáky navzájem. Zároveň jsme si specifikovali školní třídu, jako sociální skupinu. Po rodině je hned na druhém místě. Utváří a rozvíjí se v ní vztahy mezi jejími členy.

Jednu z kapitol jsem věnovala také důležitosti komunikace ve třídě. Provedli jsme rozdělení komunikace na sociální a odbornou a shrnuli jsme si komunikační pravidla.

Komunikace mezi učitelem a žáky je jedním z důležitých determinantů při utváření pozitivního klimatu.

Klima třídy je natolik jedinečné a tak obtížně změřitelné, že názory odborníků se stále rozcházejí v tom, kdo je nejdůležitějším činitelem při jeho utváření.

Důležité je, zda mají aktéři třídního klimatu chuť vzájemně kooperovat, vnímat, prožívat a hodnotit společné činnosti v rámci školní třídy.

Závěrem můžeme říci, že školní třída je složitý sociální svět, který spoluvytvářejí žáci i učitelé a vzájemné vztahy nás mohou ovlivnit po celý život.

Výzkumem jsem zjistila, že žáci sportovních i nesportovních tříd, vnímají klima ve svých třídách spíše pozitivně. Rozdíly ve vnímání třídního klimatu žáky, jsou většinou nepatrné.

Při zkoumání soudržnosti ve třídě se ukázalo, že ve sportovních třídách je soudržnost o poznání nižší než ve třídách nesportovních.

Vzhledem k tomu, že jsem se zaměřila pouze na několik tříd, a jedná se o poměrně malý vzorek, nedají se tyto závěry zobecňovat.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. ČÁP, Jan, Jiří MAREŠ, *Psychologie pro učitele*, Praha: Portál, 2001, ISBN 80-7178-463-X.
2. ČAPEK, Robert, *Třídní klima a školní klima*, Praha: Grada Publishing, 2010, ISBN 978-80-247-2742-4.
3. GRECMANOVÁ, Helena, Drahomíra HOLOUŠOVÁ, Eva URBANOVSKÁ, *Obecná pedagogika I.*, Olomouc: HANEX, 2002, ISBN 80-85783-20-7.
4. GRECMANOVÁ, Helena, et. al., *Obecná pedagogika II.*, Olomouc: HANEX, 1998, ISBN 80-85783-24-X.
5. HAYESOVÁ, Nicky, *Základy sociální psychologie*, Praha: Portál, 2011, ISBN 978-80-7367-909-5.
6. CHRÁSKA, Miroslav, *Metody pedagogického výzkumu*, Praha: Grada Publishing, 2007, ISBN 978-8-247-1369-4.
7. KAŠPÁRKOVÁ, Svatava, *Pedagogická diagnostika třídy a žáka*, Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2009, ISBN 978-80-7318-790-3.
8. KEOGH, Barbara, *Temperament ve třídě*, Praha: Grada Publishing, 2007, ISBN 978-80-247-1504-9.
9. KOHOUTEK, Rudolf, et al., *Základy pedagogické psychologie*, Brno: CERM, 1996, ISBN 80-85867-94-X.
10. KOLÁŘ, Zdeněk, Renata ŠIKULOVÁ, *Vyučování jako dialog*, Praha: Grada Publishing, 2007, ISBN 978-80-247-1541-4.
11. KRAUS, Blahoslav, *Základy sociální pedagogiky*, Praha: Portál, 2008, ISBN 978-80-7367-383-3.
12. LAŠEK, Jan, *Sociálně psychologické klima školních tříd a školy*, Hradec Králové: GAUDEAMUS, 2001, ISBN 80-7041-088-4.
13. MAREŠ, Jiří, Jaro KŘIVOHLAVÝ, *Sociální a pedagogická komunikace ve škole*,

Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1990, ISBN 80-04-21854-7.

14. NAKONEČNÝ, Milan, *Sociální psychologie*, Praha: Academia, 2009, ISBN 978-80-200-1679-9.

15. PETLÁK, Erich, *Klíma školy a klíma triedy*, Bratislava: IRIS, 2006, ISBN 80-89018-97-1.

16. PETTY, Geoffrey, *Moderní vyučování*, Praha: Portál, 1996, ISBN 80-7178-978-X.

17. PRŮCHA, Jan, *Moderní pedagogika*, Praha: Portál, 2002, ISBN 80-7178-631-4.

18. PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ, Jiří MAREŠ, *Pedagogický slovník*, Praha: Portál, 2008, ISBN 978-80-7367-416-8.

19. ŠVEC, Vlastimil, et. al., *Cesty k učitelské profesi: utváření a rozvíjení pedagogických dovedností*, Brno: Paido, 2002, ISBN 80-7315-035-2.

20. VÁGNEROVÁ, Marie, *Kognitivní a sociální psychologie žáka základní školy*, Brno: Karolinum, 2002, ISBN 80-246-0181-8.

Elektronické zdroje:

20. 1. ZŠ Emila Zátópka Zlín, Štefánikova 2701 [online]. [citováno 2013-04-30]

Dostupné na: <http://www.zsezzlin.cz>

21. 8. ZŠ Malenovice - Zlín, Ul. Komenského 78 [online]. [citováno 2013-04-30]

Dostupné na: <http://www.skolamalenovice.cz>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ZŠ Základní škola

SEZNAM GRAFŮ

- Graf 1. Celkový výsledek – dobré vztahy se spolužáky*
- Graf 2. Vztahy mezi spolužáky ve sportovních třídách*
- Graf 3. Vztahy mezi spolužáky v nespportovních třídách*
- Graf 4. Celkový výsledek – atmosféra mezi spolužáky*
- Graf 5. Atmosféra mezi spolužáky ve sportovních třídách*
- Graf 6. Atmosféra mezi spolužáky v nespportovních třídách*
- Graf 7. Celkový výsledek – učitelova pomoc a rovný přístup*
- Graf 8. Učitelova pomoc a rovný přístup – sportovní třídy*
- Graf 9. Učitelova pomoc a rovný přístup – nespportovní třídy*
- Graf 10. Celková míra soudržnosti – sportovní třídy*
- Graf 11. Celková míra soudržnosti – nespportovní třídy*

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P 1: Dotazník

Dotazník:

Milí žáci,
chtěla bych Vás požádat o vyplnění tohoto dotazníku, který slouží jako podklad k mé bakalářské práci.

Dotazník má dvě části. U každé otázky vyberte prosím pouze jednu odpověď, kterou zakroužkujete.

Dotazník není test - nemá správné ani špatné odpovědi. Odpovídejte prosím podle skutečnosti a podle toho co si opravdu myslíte.

Tento dotazník je anonymní.

Jsem: žena - muž

Třída: (uveďte prosím ročník i písmeno Vaší třídy např. 5.A)

Chodím do třídy: sportovní - nespportovní

I. část

U všech následujících otázek je používána tato škála:

1 - nesouhlasím	2 – spíše nesouhlasím	3 – těžko rozhodnout	4 – spíše souhlasím	5 - souhlasím
-----------------	-----------------------	----------------------	---------------------	---------------

1. Mám rád mou třídu	1	2	3	4	5
2. V naší třídě je veselo	1	2	3	4	5
3. V naší třídě je každý mým kamarádem	1	2	3	4	5
4. Spolužáci se ke mně chovají přátelsky	1	2	3	4	5
5. Žáci ve třídě si vzájemně pomáhají	1	2	3	4	5
6. Rád spolupracuji se svými spolužáky na různých úkolech	1	2	3	4	5
7. Nebojím se vyslovit nahlas svůj názor mezi spolužáky	1	2	3	4	5
8. Bojím se požádat spolužáky o radu	1	2	3	4	5
9. Studenti v naší třídě jsou mezi sebou velmi rádi v kontaktu	1	2	3	4	5
10. Spolužáci mezi sebou stále soutěží	1	2	3	4	5
11. Několik žáků ve třídě chce být stále nejlepších	1	2	3	4	5
12. Vadí mně, že nejsem tak úspěšný jako jiní spolužáci	1	2	3	4	5
13. V naší třídě jsou žáci téměř stále potichu	1	2	3	4	5

Dotazník:

Milí žáci,
chtěla bych Vás požádat o vyplnění tohoto dotazníku, který slouží jako podklad k mé bakalářské práci.

Dotazník má dvě části. U každé otázky vyberte prosím pouze jednu odpověď, kterou zakroužkujete.

Dotazník není test - nemá správné ani špatné odpovědi. Odpovídejte prosím podle skutečnosti a podle toho co si opravdu myslíte.

Tento dotazník je anonymní.

Jsem: žena - muž

Třída: (uveďte prosím ročník i písmeno Vaší třídy např. 5.A)

Chodím do třídy: sportovní - nespportovní

I. část

U všech následujících otázek je používána tato škála:

1 - nesouhlasím	2 – spíše nesouhlasím	3 – těžko rozhodnout	4 – spíše souhlasím	5 - souhlasím
-----------------	-----------------------	----------------------	---------------------	---------------

1. Mám rád mou třídu	1	2	3	4	5
2. V naší třídě je veselo	1	2	3	4	5
3. V naší třídě je každý mým kamarádem	1	2	3	4	5
4. Spolužáci se ke mně chovají přátelsky	1	2	3	4	5
5. Žáci ve třídě si vzájemně pomáhají	1	2	3	4	5
6. Rád spolupracuji se svými spolužáky na různých úkolech	1	2	3	4	5
7. Nebojím se vyslovit nahlas svůj názor mezi spolužáky	1	2	3	4	5
8. Bojím se požádat spolužáky o radu	1	2	3	4	5
9. Studenti v naší třídě jsou mezi sebou velmi rádi v kontaktu	1	2	3	4	5
10. Spolužáci mezi sebou stále soutěží	1	2	3	4	5
11. Několik žáků ve třídě chce být stále nejlepších	1	2	3	4	5
12. Vadí mně, že nejsem tak úspěšný jako jiní spolužáci	1	2	3	4	5
13. V naší třídě jsou žáci téměř stále potichu	1	2	3	4	5

14. V naší třídě je učení těžké, máme moc práce	1	2	3	4	5
15. V naší třídě jsou velmi jasná pravidla, která máme dodržovat	1	2	3	4	5
16. O přestávkách se mezi sebou spolužáci často perou nebo se hádají	1	2	3	4	5
17. O přestávkách si často přeji, aby už začala hodina	1	2	3	4	5
18. Přeji si chodit do této třídy i příští rok	1	2	3	4	5
19. Třídní učitel/učitelka se o nás osobně zajímá	1	2	3	4	5
20. Třídní učitel/učitelka je přísný	1	2	3	4	5
21. Třídní učitel/učitelka je spravedlivý	1	2	3	4	5
22. Třídní učitel/učitelka má favorizované studenty	1	2	3	4	5
23. Třídní učitel/učitelka mně dává pocit, že jsem inteligentní	1	2	3	4	5
24. Třídní učitel/učitelka nás nezesměšňuje před spolužáky	1	2	3	4	5
25. Třídní učitel/učitelka mně dává pocit, že mně rozumí	1	2	3	4	5
26. Třídní učitel/učitelka se mi snaží pomáhat	1	2	3	4	5
27. Třídní učitel/učitelka mi pomůže, když budu mít problémy s učením	1	2	3	4	5
28. Třídní učitel/učitelka se zajímá o naše názory a diskutuje s námi	1	2	3	4	5

II. část

U všech následujících otázek je používána tato škála: ANO – NE

1. Je tvůj nejlepší kamarád spolužák ze třídy?	ANO – NE
2. Máš většinu svých kamarádů ve třídě?	ANO – NE
3. Trávíš se svými spolužáky svůj volný čas?	ANO – NE
4. Dáváš přednost před spolužáky kamarádům např. z místa bydliště? R	ANO – NE
5. Všechny spolužáky ve třídě mám rád.	ANO – NE
6. Myslíš, že tě mají spolužáci rádi?	ANO – NE
7. Důvěřuji svým spolužákům.	ANO – NE
8. Cítíš se ve své třídě dobře?	ANO – NE
9. Když uděláme nějaký průšvih, stojíme jako třída při sobě.	ANO – NE
10. Mám ve třídě spolužáky, kteří se mě umí zastat v případě nějaké nespravedlnosti.	ANO – NE
11. Máš se svými spolužáky společné záliby?	ANO – NE
12. Znají se mezi sebou rodiče tvých spolužáků?	ANO – NE
13. Navštěvuješ a přespáváš u svých spolužáků např. o víkendu?	ANO – NE
14. Znáš rodiče většiny svých spolužáků?	ANO – NE
15. Posmívají se ti spolužáci, když něco nevíš při vyučování? R	ANO – NE
16. Máš ve třídě spolužáka, který provokuje a vyvolává konflikty? R	ANO – NE
17. Bránil bys kteréhokoliv ze spolužáku, kdyby ho někdo bil nebo se mu posmíval?	ANO – NE
18. Myslíš, že jste dobrý kolektiv?	ANO – NE

DĚKUJI